

PROFESIONALIŲ SPORTININKŲ AGENTŲ STATUSAS

Audrius Biguzas

Advokatų profesinės bendrijos Magnusson ir partneriai
advokatas asocijuotas partneris
Konstitucijos pr. 7, LT-09308 Vilnius
Tel. 8 682 42187
El. paštas: audrius.biguzas@magnussonlaw.com

Straipsnyje analizuojamas vienas iš sporto teisinių santykių subjektų – profesionalaus sportininko agentas, jo statusas Lietuvos teisinėje sistemoje.

The article analyses one of the subjects of the professional legal sports relations – agent of a professional sportsman; its status in the Lithuanian legal system.

Įvadas

Plečiantis profesionaliam sportui kaip ekonominei veiklai, XX a. padidėjo ir profesionalių sportininkų atstovų, kitaip vadinamų agentų, poreikis¹. Profesionalaus sportininko ir agento tarpusavio teisiniai santykiai profesionaliam sportininkui yra lygiai tiek pat svarbūs kaip ir profesionalaus sporto klubo ir jo „darbuotojo“ teisiniai santykiai². Profesionalaus sportininko agentas yra tas atstovas, kuris profesionaliam sportininkui gali patarti ne tik teisiniais klausimais, agentavimas gali apimti ir daugelį kitų profesionalaus sportininko karjeros sričių, tokių kaip antai: karjeros formavimas, ekonominiai klausimai, investavimas, profesinis draudimas, mokesčių planavimas, sporto medicinos klausimai, sveikatos ugdymo formavimas, pokarjerinis veiklos planavimas³. Agentavimo teisiniai santykiai – tai pirmiausia fiduciariniai teisiniai santykiai, pagrįsti vieno asmens – profesionalaus sportininko – pasitikėjimu kitu asmeniu – savo agentu, kuris sutinka veikti profesionalaus sportininko vardu ir jo interesais⁴. Agentavimo profesionaliame sporte esmė – ne tik pasitikėjimas tarp dviejų subjektų – profesionalaus sportininko ir jo agento, bet ir ta, kad agentas gali veikti tik turėdamas aiškų sportininko profesionalo sutikimą⁵. Taigi agentavimas yra profesionalaus sporto teisinių santykių sritis, kurios legalumas remiasi trimis svarbiausiais komponentais: a) sutikimas; b) atlygintinas veikimas sportininko vardu; c) sportininko galimybė kontroliuoti savo atstovą, agentą⁶. Nesant bent vieno elemento, negalima kalbėti apie agentavimo teisinius santykius tarp profesionalaus sportininko ir jo atstovo. Pažymėtina, kad fiduciariniai santykiai ir yra šių trijų komponentų rezultatas. Būtent fiduciarinių santykių esmė yra ta, kad profesionalaus sportininko agentas veiktų profesionalaus sportininko vardu remdamasis

¹ CHAMPION JR. W. T. *Sports Law in a Nutshell*. West Group. St. Paul, Minnesota, 2000, p. 15.

² WEISTRAT J. C.; LOWELL C. H. *The Law of Sports*. The Bobbs-Meririll Company Inc. Publishers. Indianapolis, New York, Charlottesville, Virginia, 1985, p. 319.

³ CHAMPION JR. W. T. *Sports Law in a Nutshell*. West Group. St. Paul, Minnesota, 2000, p. 17.

⁴ WONG G. M. *Essentials of Sports Law. Third Edition*. Praeger. Westport, Connecticut, London, 2002, p. 543.

⁵ Ten pat.

⁶ Ten pat.

aukščiausiais atidumo, rūpestingumo standartais, veiktų gera valia⁷. Tik profesionalaus sportininko agentui veikiant pagal sutikimą (rašytinį), atstovaujant tikrajai sportininko valiai ir esant galimybei profesionaliam sportininkui kontroliuoti savo atstovą, pasireiškia fiduciariniai santykiai, ir atvirkščiai.

Lietuvos Respublikos įstatymai beveik nereguliuoja profesionalių sportininkų agentų veiklos. Todėl tiriant, aiškinantis profesionalių sportininkų agento paskirtį profesionaliajame sporte, reikia analizuoti tarptautinius tam tikros sporto šakos teisės aktus, kuriuose visada pasisakoma apie profesionalių tam tikros sporto šakos sportininkų agentus, jų statusą ir kompetenciją. Lietuvoje nėra žinoma, kad būtų analizuota tema, susijusi su profesionalaus sportininko agento statuso nustatymu, pagrindinėmis jo kompetencijomis, veiklos principais, atstovavimo rūšimis. Kyla neaiškumas, kokiais pagrindais veikia profesionalaus sportininko agentas, kokios jo veiklos garantijos.

Šio straipsnio *tyrimo tikslai* – a) išanalizuoti nacionalinius ir tarptautinius teisės aktus, reglamentuojančius profesionalių sportininkų agentavimą; b) apibrėžti agento statusą ir pagrindines kompetencijas; c) nurodyti pagrindinius agentavimo (tiek nacionalinio, tiek tarptautinio) principus; d) apibrėžti agentavimo santykių, sutarčių rūšis.

Šio straipsnio *tyrimo objektas* – tarp profesionalaus sportininko ir jo atstovo susiklostantys teisiniai santykiai.

Šiame straipsnyje naudoti *tyrimo metodai* – sisteminės analizės, lyginamasis, išorinis, kritinės analizės, dokumentų analizės.

Šis straipsnis yra pirmasis mokslinis darbas, skirtas pažvelgti į iš tarptautinės sporto teisės į Lietuvos teisinę sistemą atėjusią agento sąvoką. Straipsnyje atkleidžiamos sporto teisiniuose santykiuose veikiančio agento funkcijos, pareigos, labiausiai paplitę agento kaip profesionalaus sportininko atstovo tipai.

Straipsnyje analizuojama Jungtinių Amerikos Valstijų autorių literatūra, kurioje nurodoma labiausiai paplitusios agentavimo formos, jos lyginamos su Lietuvos Respublikoje vyraujančiomis agentavimo formomis. Užsienio literatūra padeda atskleisti ne tik agentavimo tipus užsienyje, kurie turi įtakos ir tarptautinei sporto teisei, joje nurodomos ir pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria užsienio praktika agento ir jo atstovaujamojo teisiniuose santykiuose. Reikia paminėti, kad Lietuvoje teisės mokslininkai nėra analizavę šios temos, todėl straipsnis profesionalių sportininkų agentų tematika yra pirmasis mokslinis darbas, aprašantis agento statusą Lietuvoje.

1. Reguliavimas Lietuvoje

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.132 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad asmenys turi teisę sudaryti sandorius per atstovus, išskyrus tuos sandorius, kurie dėl savo pobūdžio gali būti asmenų sudaromi tik asmeniškai, ir kitokius asmenų sudaromus sandorius⁸. Kaip teigiama CK, atstovauti Lietuvoje galima tik sandorio, administracinio akto, teismo ir įstatymo sprendimo pagrindu⁹. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatyme (toliau – KKSĮ) ši nuostata perkelta iš CK. KKSĮ 39 straipsnyje nurodoma, kad sportininkams profesionalams gali atstovauti juridiniai asmenys ir Lietuvoje įsteigti Europos Sąjungos valstybėje narėje ir kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigusios įmonės filialai, apsidraudę civilinės atsakomybės draudimu¹⁰. Be to, straipsnyje nurodoma, kad sportininkams profesionalams gali atstovauti fiziniai asmenys, kurie verčiasi teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota individualia veikla ir yra apsidraudę

⁷ EPSTEIN A. *Sports Law*. Thomson Delmar Learning. Australia, Canada, Mexico, Singapore, Spain, United Kingdom, United States, 2002, p. 4.

⁸ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 74-2262.

⁹ Ten pat.

¹⁰ Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 9-215.

civilinės atsakomybės draudimu, o tam tikrose sporto šakose sportininkų profesionalų atstovavimo tvarką gali reglamentuoti ir atitinkamos sporto šakos taisyklės¹¹.

Taigi tiek CK, tiek KKSĮ apibrėžia, kad Lietuvos Respublikoje profesionaliems sportininkams gali atstovauti tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys, turintys rašytinę atstovavimo sutartį su profesionaliu sportininku.

CK 6.716 straipsnyje numatyta, kad paslaugų sutartimi viena šalis (paslaugų teikėjas) įsipareigoja pagal kitos šalies (kliento) užsakymą suteikti klientui tam tikras nematerialaus pobūdžio (intelektines) paslaugas ar kitokias paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu (atlikti tam tikrus veiksmus arba vykdyti tam tikrą veiklą), o klientas įsipareigoja už suteiktas paslaugas sumokėti. To paties straipsnio 3 dalyje nurodoma, kad aptariamam CK skyriaus normų nustatytos taisyklės taikomos teikiant auditą, konsultacines, asmens sveikatos priežiūros, veterinarijos, informacijos, mokymo, turizmo ar kitokias atlygintinas paslaugas, išskyrus paslaugas, teikiamas pagal CK VI knygos tam tikrus straipsnius.¹² Kaip žinoma, profesionalių sportininkų agentavimo paslaugos nėra reglamentuojamos CK. Agentų veiklą lakoniškai reguliuoja tik KKSĮ, jame nustatyta, kad sportininkų atstovų veikla gali būti reguliuojama atitinkamos sporto šakos teisės aktais, o jų veikla Lietuvoje privalo atitikti teisės aktų reikalavimus¹³. Būtent dėl to, analizuojant sportininkų atstovavimo klausimą teikiant sportininkams agentavimo paslaugą, galima remtis aptariamam CK straipsnio 3 dalimi, netiesiogiai galinčia pagrįsti, kad profesionalių sportininkų agento ir jo kliento teisiniai santykiai gali būti prilyginami atlygintinių paslaugų teikimui. Kodėl darytina tokia išvada?

Pirmiausiai todėl, kad atlygintinių paslaugų dalykas yra paslaugos, nesusijusios su materialaus objekto sukūrimu (tam tikrų nematerialių veiksmų atlikimas ar kitokia veikla). Esminis atlygintinių paslaugų požymis yra ir tas, kad už tam tikras nematerialias paslaugas kita šalis įsipareigoja atsilyginti, t. y. sumokėti už paslaugos teikėjo nematerialaus pobūdžio veiklą. Taigi atlygintinių paslaugų teikimas yra atlygintinis sandoris.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pasisakęs, kad „Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad atstovavimo pagrindu atsiranda dvejopo pobūdžio santykiai: vidiniai santykiai – tarp atstovo ir atstovaujamojo – ir išoriniai – tarp atstovo ir trečiųjų šalių, su kuriais atstovas sudaro sandorius ar atlieka kitus teisinius veiksmus atstovaujamojo vardu ir interesais. Vidinius atstovaujamojo ir atstovo santykius reguliuoja jų sudaryta sutartis, pvz., pavedimo, o išoriniams atstovavimo santykiams skiriamas įgaliojimas. Jis parodo, kokius sandorius ir kitokius teisinius veiksmus su trečiuoju asmeniu turi teisę atlikti įgaliojtinis įgaliojotojo vardu (CK 2.137 str.)“¹⁴. Atlygintinių paslaugų teikimo sutartis turi būti vykdoma laikantis kliento interesų prioriteto principo (CK 6.718 str.), pagal kurį kliento, kaip paslaugų gavėjo, padėtis teisiniuose paslaugų teikimo santykiuose yra išskirtinesnė¹⁵. Taigi, nors tarp profesionalaus sportininko atstovo ir profesionalaus sportininko susiklosto atstovavimo santykis, speciali šio santykio išraiškos forma gali būti aiškinama atlygintinių sutarčių institutu, nes profesionalaus sportininko agentas teikia paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu, konsultuoja profesionalų sportininką jo veiklos klausimais, kitais profesionalaus sportininko kasdienio gyvenimo klausimais, o atitinkamai profesionalaus sportininko agentas gauna tam tikrą atlygį už tokią veiklą. Kaip matysime toliau, šiame moksliniame straipsnyje tokį teiginį pagrindžia ir specifinių agento funkcijų apibūdinimas. Tokius teisinius santykius, susiklostančius tarp profesionalaus sportininko agento ir profesionalaus sportininko, pagal Lietuvos teisę galima apibūdinti kaip atstovavimo teisinius santykius per atlygintinių paslaugų teikimą.

Tačiau svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad, kaip minėta, KKSĮ nurodo, jog sportininkų atstovų veikla gali būti reguliuojama atitinkamos sporto šakos teisės aktais, o jų veikla Lietuvoje privalo ati-

¹¹ Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 9-215.

¹² Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 74-2262.

¹³ Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 9-215.

¹⁴ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2011 m. kovo 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-137/2011

¹⁵ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2007 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-235/2007

tikti teisės aktų reikalavimus¹⁶. Taigi Lietuvos teisėje agentų reguliavimas nėra labai platus, bet iš esmės atsako į klausimą, kad agentų veikla Lietuvoje privalo būti pagrįsta ne tik nacionaliniais teisės aktais, bet ir tarptautiniais atitinkamos sporto šakos teisės aktais. Tokiu reguliavimu parodomas ir pačios sporto teisės išskirtinumas teisės šakų sistemoje. Per dvigubus imperatyvus agentų veiklai, t. y. nacionalinės teisės imperatyvus ir tarptautinių sporto šakų imperatyvus, apskritai atsiskleidžia sporto teisiniai santykiai. Dvigubas reguliavimas (tiek nacionalinis, tiek tarptautinis), kaip antai – sportininko agentas tuo pačiu metu gali būti saistomas ne tik nacionalinių teisės aktų, bet ir atitinkamos sporto šakos lygos, nacionalinės, tarptautinės federacijos taisyklių (kurios dažnai panašios reguliavimu ir teoriškai viena kitai neturėtų prieštarauti) rodo, kad sportininko atstovo ir kliento santykis yra daugialypis, susidedantis iš įvairiausių privalomų nevalstybinių nurodymų, todėl nevertėtų tokių santykių aiškinti tik siaurinamai, per vieną sutarčių rūšį, nurodytą CK.

2. Agentavimas vs. atstovavimas

Dažnai kyla klausimas, kokie asmenys gali būti profesionalaus sportininko atstovai, agentai pagal sporto teisę? Manytina, beje, taip pasisako ir užsienio šalių mokslininkai, kad profesionalaus sportininko atstovavimas yra plati sąvoka, todėl agentai gali būti nebūtinai teisininkai. KKSĮ nenurodo jokių, tam tikros profesijos asmenų galimybės būti profesionalaus sportininko atstovais ribojimų. Taigi užtikrinama šios profesijos laisvė. Tačiau tokia laisvė yra ribojama tarptautinių sporto šakų federacijų (*apie tai plačiau šiame straipsnyje*). Žinoma, profesionaliam sportininkui būnant atstovaujama profesionalios sporto agentūros yra geriausia išeitis, nes juridinis asmuo gali vienyti daugelį profesionaliam sportininkui rūpimų klausimų: mokesčius, teisinius klausimus, medicininius sportininko klausimus ir kitus klausimus išmanančius specialistus. Net ir pavieniai asmenys gali atstovauti profesionaliems sportininkams, būti jų agentai. Reikia skirti keletą dalykų – buvimą profesionalaus sportininko agentu ir atstovavimą profesionaliam sportininkui tam tikrais klausimais. Pažymėtina, kad buvimas profesionalaus sportininko atstovu dar nereiškia buvimo jo agentu plačiuoju požiūriu.

Kaip pavyzdį galima pateikti populiariausių sporto šakų tarptautinius teisės aktus, tuo iliustruojant, kad profesionalaus sportininko agento statusas visada lygus profesionalaus sportininko atstovo statusui. Ir atvirkščiai, – profesionalaus sportininko atstovas ne visada bus jo agentas¹⁷. Tarptautinės krepšinio federacijų asociacijos (FIBA) Vidaus taisyklių H.5.3.1. straipsnyje nurodoma, kad žaidėjai, siekdami, kad kas nors jiems atstovautų arba užtikrintų jų interesus, turi teisę naudotis FIBA licencijuoto agento paslaugomis derybose su klubais. Agentas turi turėti galiojančią agento licenciją¹⁸. Pažymėtina, kad profesionalūs krepšinio klubai pagal tuos pačius FIBA nuostatus tap pat turi teisę naudotis agentų paslaugomis ieškodami žaidėjų ir derėdamiesi su žaidėjais, o agentas neturi teisės veikti, jei nėra licencijuotas FIBA. Taigi akivaizdu, kad tik licencijuotas agentas gali sudaryti sutartis žaidėjo vardu su klubais, ir atvirkščiai, tik licencijuotas agentas gali sudaryti sporto veiklos sutartis su profesionaliais sportininkais.

Tas pats pasakytina ir apie tarptautinį futbolą. FIFA (Tarptautinė futbolo asociacijų federacija) yra priėmusi Žaidėjų agentų nuostatus, jų 2 straipsnyje nurodoma, kad tiek žaidėjai, tiek klubai, jeigu siekiama perduoti žaidėją, derėtis ar persiderėti dėl sutarties, turi teisę naudotis licencijuoto futbolo

¹⁶ Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 9-215.

¹⁷ Pastaba: turima omenyje tie atvejai, kai profesionalų sportininką ir jo atstovą, nors ir sieja teisiniai atstovavimo santykiai, tačiau profesionalaus sportininko atstovas neturi oficialaus atstovo – agento – statuso pagal tarptautinių sporto šakų federacijų sampratą. Dėl tokios priežasties profesionalaus sportininko atstovas pagal civilinę teisę, nors ir veikia teisėtai sportininko vardu, tačiau sporto teisės požiūriu pažeidžia tarptautinių sporto šakų federacijų taisykles. Todėl sankcijos gali būti taikomos ne tariamam agentui, bet pačiam profesionaliam sportininkui.

¹⁸ Tarptautinė krepšinio asociacijų federacija. *Internal Regulations 2010. General Provisions*. [interaktyvus. Žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: < <http://www.fiba.com/downloads/Regulations/2012/FIBABook3AG.pdf> >.

agento paslaugomis. O licencijuotas agentas turi teisę gauti atlygį už teikiamas paslaugas. Licencijuoti agentai turi ne tik atitikti FIFA Žaidėjų agentų nuostatų reikalavimus, bet ir veikti remdamiesi nacionaliniais jų statusą reguliuojančiais teisės aktais¹⁹. Pažymėtina, kad pagal minėtuosius FIFA Žaidėjų agentų nuostatus žaidėjų agentai privalo būti licencijuojami kiekvienoje nacionalinėje federacijoje, o ne FIFA lygmeniu. FIFA tik nustato bendras žaidėjų agentų licencijavimo ir veiklos taisykles ir reikalavimus, o licencijos suteikimo teisė priklauso nacionalinei futbolo federacijai. Tokia sistema iš esmės skiriasi nuo FIBA, kurioje agentai yra licencijuojami tarptautiniu, FIBA lygmeniu, išskyrus tuos atvejus, jei kuri nors FIBA narė neįtvirtina nacionalinių agentų licencijavimo taisyklių, suderintų su FIBA nuostatais. Tačiau tai nekeičia agento veiklos ir tos veiklos specifiškumo, esmės. Pagrindinis momentas profesionalaus sportininko agento veikloje – atitiktis tarptautiniams tam tikros sporto šakos agentų veiklą reglamentuojantiems teisės aktams ir licencijos, suteikiančios teisę verstis sporto agento veikla, galiojimas. Pažymėtina, kad tarptautinės sporto šakų federacijos licencijai galioti nustatoma papildoma sąlyga – profesinis civilinės atsakomybės draudimas. Taigi kiekvienas agentas privalo draustis tam tikra suma, kuri galbūt kompensuotų kitų šalių patiriamus nuostolius.

Analogiškai agentų veiklą reguliuoja ir IHF (Tarptautinė rankinio federacija). Jos taisyklėse, reguliuojančiose agentų veiklą, teigiama, kad žaidėjų agentai gali būti tik fiziniai asmenys, kurie yra licencijuoti IHF nustatyta tvarka. Nustatoma, kad tik licencijuoti IHF agentai turi teisę atstovauti žaidėjams ir sporto klubams, dalyvauti žaidėjams pereinant tarp klubų, derėtis dėl žaidėjų sutarčių su klubais. Aptariamų taisyklių 10 straipsnyje nurodoma, kad žaidėjo agentas gali teisėtai veikti ir atstovauti žaidėjui arba klubui tik pagal rašytinę sutartį. Be kita ko, IHF taisyklėse nurodoma, kad, sudarant sutartis tarp žaidėjo agento ir žaidėjo arba tarp žaidėjo agento ir klubo, turi būti atsižvelgiama ir į nacionalinės teisės nuostatas. Kaip ir kitose pagrindinėse sporto federacijose IHF taisyklės nustato agento licencijos galiojimo terminą, mokesčių už agento licencijos galiojimą, privalomą licencijuoto agento draudimą²⁰.

Taigi, išanalizavus pagrindinėse sporto šakų federacijose veikiančius licencijuotus agentus, konstatuotina, kad pagrindinė agentų veiklos garantija yra veikimas turint galiojančią licenciją, kurią išduoda tarptautinė kiekvienos sporto šakos federacija, ir veiklos teisėtumas pagal tarptautinės sporto šakos federacijos teisės aktus.

Kalbant apie žaidėjų agentų ir žaidėjų atstovų skirtumus darytina išvada, kad agentas yra platesnė sąvoka. Tik profesionalių žaidėjų licencijuoti agentai gali sudaryti sutartis sportininko vardu, derėtis dėl sutarčių sudarymo, taigi ir atlikti tam tikrą ribotą paskirtį ir būti tiesioginiais profesionalaus sportininko atstovais sprendžiant bet kuriuos su sporto veiklos sutartimi susijusius klausimus. O profesionalaus sportininko atstovas, ne agentas, gali atlikti įvairiausio pobūdžio funkcijas, tačiau jis neturi bene svarbiausios pačiam profesionaliam sportininkui reikalingos savybės: negali atstovauti žaidėjo santykiuose dėl sporto veiklos sutarties pasirašymo ir veikti legaliai sporto šakų federacijose, nes agento statusas priklauso nuo licencijos galiojimo tam tikroje sporto šakos federacijoje.

Paminėtina, kad, pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose profesionalių žaidėjų agentų veikla yra reglamentuojama kiekvienos valstijos, todėl svarbu atkreipti dėmesį, ar agentas turi teisę veikti ir kaip turi teisę veikti kiekvienoje valstijoje, pavyzdžiui, jis privalo būti licencijuotas ar ne. Jungtinių Amerikos Valstijų sistema, susitaikiusi su šalies dydžiu, susiduria su tokiu reiškiniu, kad agentai dažniausiai veikia nacionaliniu lygmeniu, o tik nedaugelis turi tarptautines licencijas, kurios jiems suteikia teisę atstovauti profesionaliems sportininkams ir už Jungtinių Amerikos Valstijų ribų. Todėl pastaruoju metu, padaugėjęs NBA krepšininkų srautui į Europą, vis paklausesni darosi agentai, turį FIBA licenciją. Taip yra todėl, kad NBA, kaip profesionali lyga, nenustato privalomų reikalavimų žaidėjų agentams.

¹⁹ Tarptautinė futbolo asociacijų federacija. *FIFA Statutes 2013*. [interaktyvus. Žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.fifa.com/mm/document/AFFederation/Generic/02/14/97/88/FIFAStatuten2013_E_Neutral.pdf>.

²⁰ Tarptautinė rankinio federacija. *Regulations for Players' Agents*. [interaktyvus. Žiūrėta 2014-05-29]. Prieiga per internetą: <http://www.ihf.info/files/Uploads/NewsAttachments/0_PlayerAgentRegulations_GB.pdf>.

Iš to, kas paminėta, darytina ir kita išvada, kad profesionalūs licencijuoti agentai gali būti kelių rūšių: a) pavieniai dirbantys agentai; b) juridiniai asmenys agentūros, kuriose dirba licencijuoti agentai ir realiai teikia paslaugas žaidėjams / klubams; c) žaidėjų agentai; d) klubų agentai (tiek juridiniai, tiek fiziniai asmenys), tačiau svarbiausia, kad tokie agentai veiktų pagal tarptautinių sporto šakų federacijų taisykles, o jų sudaromos atstovavimo, atlygintinių paslaugų teikimo sutartys atitiktų jų veiklos vietos teisės normas.

3. Reikalavimai agentams

Dėl viso pirmiau nurodyto skirstymo, manytina, neturėti kilti didesnių problemų, tačiau didžiausias klausimas gali kilti, ar profesionalaus sportininko agentas, jeigu jis dirba sporto agentūroje, gali konsultuoti / sudaryti sutartį žaidėjo vardu tuo atveju, jei ta pati agentūra, bet nebūtinai tas pats agentas atstovauja profesionaliam sporto klubui. Pažymėtina, kad tai yra probleminis klausimas, nes tarptautiniai įvairių sporto šakų teisės aktai nenustato privalomumo licencijuotis pačioms sporto agentūroms²¹. Licencijuoti privalo būti tik agentai kaip fiziniai asmenys, norintys sudarinėti sutartis žaidėjų / klubo vardu, derėtis dėl jų sąlygų. Taigi gali susiklostyti situacija, kai tai pačiai agentūrai iškilus klausimas – atstovauti žaidėjui ar klientui, profesionaliam sporto klubui ar abiem. Manytina, geriausia būtų alternatyva šiai profesijai keliami etikos standartai. Tiek FIFA, tiek FIBA, tiek IHF nuostatuose bei žaidėjų agentus reguliuojančiose taisyklėse pasisakoma, kad žaidėjų agentai privalo atstovauti savo klientams sąžiningai, pagal aukščiausius etikos standartus. FIBA nuostatuose pasisakoma ir tokiu klausimu, kad žaidėjo agentas neturi teisės atstovauti vienu metu toms pačioms šalims. Darytina išvada, kad profesionalių žaidėjų agentams yra keliami aukščiausi kvalifikacijos ir profesinės etikos standartai, kurie gali būti prilyginami advokatų, bankininkų, medikų, notarų etikos standartams. Todėl esant bet kokiai tokiai paminėtai situacijai viena iš šalių turėtų rinktis kitą sporto agentą arba agentūrą. Tačiau tai neužkerta kelio tam pačiam agentui atstovauti, būti licencijuotam kelių sportininkų agentui. Svarbiausia – vengti interesų konflikto. Profesionalumo dėlei patartina, kad tokį pasirinkimą inicijuotų pats licencijuotas agentas, nesvarbu, kas tai būtų: agentūra ar agentas fizinis asmuo. Jungtinių Amerikos Valstijų autorius Walter T. Champion Jr. pažymi, kad interesų konflikto klausimas aktualiausias tiems agentams, kurie tuo pačiu metu yra ir advokatai. Juk advokatams, kaip ir agentams, keliami aukščiausi rūpestingumo, atidumo ir profesionalumo standartai. Šis autorius pažymi, kad advokatas-agentas turi atlikti savo pareigas ir būti kuo labiau lojalus savo klientui – profesionaliam sportininkui. Be to, advokatas-agentas negali naudoti konfidencialios informacijos, sužinotos vykdant advokato-agento pareigas, prieš savo klientą, profesionalų sportininką net ir tuo atveju, kai profesionalus sportininkas išlieka jo klientu, bet naudojasi kito agento paslaugomis²².

Agentų lojalumo ir profesionalumo sąlygos yra svarbiausias agento ir profesionalaus sportininko teisinių santykių kriterijus. Keletas toliau nurodomų pavyzdžių iliustruoja, kokio atidumo ir profesionalumo turi būti profesionalaus sportininko agentas. *Brown v. Woolf* byloje profesionalus ledo ritulio žaidėjas padavė savo agentą į teismą, siekdamas prisiteisti nuostolius dėl to, kad pastarasis aplaidžiai vykdė savo pareigas. Profesionalus ledo ritulio žaidėjas sudarė sporto veiklos sutartį su nacionalinės ledo ritulio lygos (NHL) klubu, kuris įsipareigojo jam sumokėti 800 tūkst. JAV dolerių, tačiau dėl finansinių sunkumų sumokėjo tik 145 tūkst. JAV dolerių. Papildomai profesionalus ledo ritulio žaidėjas turėjo sumokėti savo agentui 5 proc. komisinius – 40 tūkst. JAV dolerių. Žaidėjas ieškinyje teigė, kad jo agentas nepasidomėjo būsimo ledo ritulio klubo, kuriame žais sportininkas, finansine situacija, todėl žaidėjas patyrė nuostolių. Jungtinių Amerikos Valstijų teismai pripažino ledo ritulio žaidėjo skundą

²¹ Pastaba: licencijuojami tik fiziniai asmenys, o ne juridiniai asmenys, agentūros.

²² CHAMPION JR. W. T. *Sports Law in a Nutshell*. West Group. St. Paul, Minnesota, 2000, p. 18–19.

esant pagrįstą ir priteisė prašomus nuotolius, kilusius iš fiduciarinių sportininko ir agento teisinių santykių principo pažeidimo²³.

Kitoje byloje profesionalus amerikietiškojo futbolo žaidėjas padavė į teismą savo agentą dėl interesų konflikto ir paprašė atlyginti nuostolius, kurių jis patyrė, patiriamas savo agento sudaręs sutartį su viena Hiustono (JAV) bendrove, kurios vienas iš akcininkų buvo pats profesionalaus sportininko agentas. Akivaizdu, kad bendrovė sudarė akcininkui palankią sutartį, o agentas pasinaudojo savo įtaka minėtoje bendrovėje. Teismas patenkino žaidėjo ieškinį ir priteisė nuotolius iš agento, o sutartį nutraukė²⁴. Matome, kad fiduciarinės pareigos, lojalumas yra vieni iš svarbiausių agentų veiklos kriterijų, todėl visoks atidumo praradimas kliento ir agento santykiuose gali lemti ne tik reputacijos praradimą, bet ir galimus piniginius nuostolius. Konfidencialios informacijos saugojimas, lojalumas ir profesionalumas – svarbiausi ir agento veiklos principai.

4. Agentavimo sutarčių rūšys. Agentų teisės ir pareigos

Atkreiptinas dėmesys, kad agentavimo sutarčių taip pat gali būti kelios: a) išimtinės; b) neišimtinės; e) laikinosios. Laikinosios yra tos, kurios sudaromos tarp žaidėjo / klubo ir jų atstovų, agentų tam tikram laikotarpiui arba sandoriui. Išimtinės sutartys yra tokios, kai agentai pasižada profesionaliam sporto klubui / žaidėjui suteikti įvairaus pobūdžio paslaugas ir būti vieninteliai jų licencijuoti atstovai, o neišimtinės yra tokios, kai agentas tik įsipareigoja derėtis dėl sporto veiklos sutarties sudarymo, prireikus ją sudaryti, o kitas funkcijas, tokias kaip antai žaidėjo karjeros planavimą, ekonominių klausimų sprendimą, atlieka kiti asmenys²⁵. Manytina, kad būtų didžiausios pasaulio sporto agentūros sudaro išimtinės agentavimo sutartis, kurios apima įvairius profesionalaus sportininko arba sporto klubo veiklos aspektus – ekonomiką, mokesčius, teisinius klausimus, įskaitant ir sporto veiklos sutarčių sudarymą.

Taigi profesionalių sporto agentų statusas tai ne tik nacionalinis, bet ir tarptautinis klausimas, peržengiantis vienos valstybės teisinio reguliavimo ribas. Darytina išvada, kad būtų dėl tarptautinės sporto teisės įtakos yra priimami nacionalinius agentus reglamentuojantys teisės aktai. Tačiau iš esmės visose valstybėse agentavimo esmė nekinta – atstovavimas profesionaliam sporto klubui / žaidėjui derybose dėl sporto veiklos sutarties sudarymo, remiantis lojalumo pareiga, tarpusavio pasitikėjimu ir atlygintinum²⁶.

Minėta, kad agentavimas, t. y. profesionalių sportininkų atstovavimas santykiuose su klubais, sudarant sporto veiklos sutartis, arba atstovavimas sporto klubui, sudarant sporto veiklos sutartis su profesionaliais žaidėjais, egzistuoja visose komandinėse sporto šakose, taip pat ir individualiose sporto šakose. Kiekvienos sporto šakos agentai turi tam tikras teises ir pareigas, kurios yra suteikiamos tarptautinių ir nacionalinių tam tikros sporto šakos teisės aktų. Tačiau, be konkrečių teisių ir pareigų, galima išskirti ir bendras funkcijas, kurios yra būdingos agentams: a) derybos; b) patarimas įvairiais klausimais; c) sportininko karjeros administravimas; d) rinkodara; c) ginčų sprendimas; f) planavimas²⁷.

Derybos vadinamos agentavimo esme. Būtent Jungtinių Amerikos Valstijų autoriai, tokie kaip antai Walter T. Champion Jr., Robert C. Berry, Glenn M. Wong, John C. Weistart ar Cym H. Lowell,

²³ JARVIS R.; COLEMAN P. *Sports Law. Cases and Materials*. American Casebook Series. West Group. St. Paul, Minnesota, 1999, p. 471.

²⁴ WEILER P. C.; ROBERTS G. R. *Sports and the Law. Case, Materials and Problems*. American Casebook Series. West Publishing Co.. St. Paul, Minnesota, 1993, p. 311.

²⁵ EPSTEIN A. *Sports Law*. Thomson Delmar Learning. Australia, Canada, Mexico, Singapore, Spain, United Kingdom, United States, 2002, p. 4.

²⁶ Ten pat.

²⁷ BERRY R.; WONG G. M. *Law and Business of the Sports Industries. Volume I. Professional Sports Leagues*. Auburn House Publishing Company. Dover, London, 1986, p. 199–201.

savo knygoje apie profesionalią sporto teisę Jungtinėse Amerikos Valstijose skyriuje apie agentavimą koncentruojasi į derybas kaip svarbiausią agentavimo uždavinį. Jungtinių Amerikos Valstijų autorius Glenn M. Wong pažymi, kad derybos yra viena iš svarbiausių agento veiklos funkcijų, ir išskiria kelias derybų funkcijos dalis: derybos dėl profesionalaus sportininko sporto veiklos sutarties ir ginčų dėl profesionalaus sportininko atlygio sprendimo funkcija²⁸. Derybos dėl profesionalaus sportininko sporto veiklos sutarties sudarymo reikalauja nemažai ne tik teisinių agento žinių, strateginio mąstymo, bet ir tinkamo profesionalaus sportininko atstovavimo. Dažniausiai derybos tarp sporto klubų ir profesionalių sportininkų agentų vyksta be pačių profesionalių sportininkų, todėl agentas turi turėti aiškia savo kliento sutarties viziją, atstovauti tikriems, o ne tariamiems sportininko interesams. Tik tikras ir tinkamas atstovavimas žada gerus rezultatus ne tik profesionaliam sportininkui, bet ir pačiam agentui, nes nuo kiekvienos pasirašomos sporto veiklos sutarties profesionalaus sportininko agentas gauna tam tikrą komisinį mokestį. Pabrėžtina ir tai, kad derybos dėl sporto veiklos sutarties apima ne tik ikisutartinę stadiją, bet ir derybas sporto veiklos sutarties galiojimo metu. Profesionaliems sportininkams nuolat kyla įvairiausių klausimų palaikant santykius su sporto klubais, todėl nuolatinė pagalba profesionaliam sportininkui už papildomą mokestį yra garantas pačiam profesionaliam sportininkui, kad jo klausimai bus sprendžiami operatyviai ir profesionaliai. Derybų funkcija, kaip viena iš agento funkcijų, mokslinėje literatūroje vadinama išorine agento funkcija²⁹, nes profesionalaus sportininko agentas turi teisinius santykius su trečiosiomis šalimis, o ne su savo klientu – profesionaliu sportininku. Taigi agentas šiai savo veiklos funkcijai turi būti pasiruošęs kuo plačiau, agentas turi išmanyti teisę, suprasti ekonominius procesus, žinoti savo klientą, kitą pusę, sporto klubą, kaip pasirinkti tinkamą derybų taktiką.

Kita profesionalaus sportininko agento funkcija, ne mažiau svarbi agento veikloje, – patarimas savo klientui įvairiais klausimais. Pirmiau šiek tiek palietėme šį agentų veiklos aspektą. Papildomai galima pridurti, kad profesionalių sportininkų veikloje kyla nemažai skubių klausimų, kurie gali nepaimti sporto veiklos sutarties sudarymo ar derybų dėl sporto veiklos sutarties sąlygų. Patarimas įvairiais klausimais, ne tik sporto veiklos sutarties klausimai padeda sportininkui suprasti sporto veiklos sutarties esmę ir sporto veiklos sutarties padarinių įtaką pačiai sportininko karjerai, asmeniniam gyvenimui³⁰. Konsultacijos poreikis gali kilti tada, kai žaidėjas nesijaučia komfortabiliu žaisdamas tam tikrame klube, gaudamas mažą atlygį. Patarimas įvairiais sporto veiklos sutarties klausimais padeda profesionaliam sportininkui nepriimti skubotų sprendimų ir galbūt išvengti netinkamų padarinių.

Patarimas profesionaliam sportininkui susijęs su kita agento funkcija ir ypatybe – sportininko karjeros administravimu. Kaip pažymi Glenn M. Wong savo knygoje, daugelis sportininkų ateina į profesionalius sporto klubus dar jauni ir neturi ne tik gyvenimo patirties, bet ir finansinio planavimo patirties, teisinių žinių³¹. Todėl sportininko agentas gali ir turėtų atlikti, o jei pats negali, padėti profesionaliam sportininkui rasti tinkamą patarėją kasdienės veiklos administravimo klausimais. Pažymėtina, kad šią funkciją sportininkų agentai privalo įgyvendinti remdamiesi klientų prioriteto principu³².

Rinkodara tikriausiai visada bus ta funkcija, kurią žmonės sieja su sąvoka „profesionalaus sportininko agentas“. Vyrauja nuomonė, kad profesionalūs sportininkai gyvena gerai ne tik dėl to, jog žaidžia sporto klubuose, kurie yra pasirengę mokėti didžiulius atlygius sportininkams, bet ir todėl, kad sportininkai tampa žinomi, vieši asmenys, todėl gali daryti įtaką tam tikrai visuomenės daliai³³. Gerai

²⁸ WONG G. M. *Essentials of Sports Law. Third Edition*. Praeger. Westport, Connecticut, London, 2002, p. 543.

²⁹ WEISTRAT J. C.; LOWELL C. H. *The Law of Sports*. The Bobbs-Merill Company Inc. Publishers. Indianapolis, New York, Charlottesville, Virginia, 1985, p. 326.

³⁰ BERRY R.; WONG G. M. *Law and Business of the Sports Industries. Volume I. Professional Sports Leagues*. Auburn House Publishing Company. Dover, London, 1986, p. 200.

³¹ WONG G. M. *Essentials of Sports Law. Third Edition*. Praeger. Westport, Connecticut, London, 2002, p. 581.

³² Ten pat.

³³ BERRY R.; WONG G. M. *Law and Business of the Sports Industries. Volume I. Professional Sports Leagues*. Auburn House Publishing Company. Dover, London, 1986, p. 200.

žinoma, kad ypač populiarios reklamos, kuriose žinomas sportininkas ką nors reklamuoja. Tokiai profesionalaus sportininko veiklai reikia agento konsultacijos. Privalumas net yra tas, jei profesionaliam sportininkui atstovauja tam tikra agentūra, kuri vienija ne tik teisininkus, ekonomistus, bet ir viešųjų ryšių specialistus. Kas gali paneigti, kad Davidas Beckhamas iš tikrųjų didžiausią kapitalą susikrovė ne profesionaliai žaisdamas futbolą, bet būdamas ryškia asmenybe įvairiose reklamose, viešajame gyvenime. Žinoma, tokių pavyzdžių galbūt yra vienetai, bet tai nepaneigia to principo, kad sportininkas gali daryti didžiulę įtaką viešajam gyvenimui, o iš to jis gali pelnytis ne mažiau nei iš tiesioginės savo veiklos. Agentai čia veikia kaip asmenys, tarpininkaujantys tarp profesionalaus sportininko ir galimų reklamos užsakovų. Jie ne tik padeda pasirašinėti sutartis profesionaliam sportininkui, bet ir konsultuoja sportininkus tiesioginės sporto veiklos sutarties ir reklamų sutarčių susisiejimo klausimais, neprieštaravimo viena kitai klausimais. Pažymėtina, kad rinkodara ypač gali būti susijusi su profesionalių sporto klubų interesais. Pirmiausia gali kilti prieštaravimų dėl sportininko veiklos reklamos srityje ir kolektyvinės žaidėjų sutarties toje lygoje, kurioje žaidžia sportininkas. Taigi reklamos sutartys agentų turi būti peržiūrimos, siekiant išvengti nepageidaujamų neigiamų padarinių sportininkui iš žaidėjų atstovaujančių organizacijų. Taip pat reklamos sutartis gali paliesti ir žaidėjo veido ir autorines teises, apie kurių nuosavybę gali pasisakyti sporto veiklos sutartis. Tai taip pat turi patikrinti sportininko agentas³⁴. Sportininkams savo tiesioginę veiklą atliekant profesionaliai ir tvarkingai, didėja ir visuomenės susidomėjimas profesionaliais sportininkais, o tai skatina reklamos agentūras pasitelkti sportininkus įvairiausioms reklamos kampanijoms, todėl agento vaidmuo čia tampa būtinas siekiant išlaviruoti tarp daugybės trečiųjų asmenų interesų į sportininko asmenybę.

Ginčų sprendimas yra dar viena agento funkcija, kuri nebūtinai gali būti visada įgyvendinama. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad profesionalaus sportininko agentas negali būti arbitru arba mediatoriumi jo kliento byloje, tačiau gali būti nepriklausomas arbitras kitų asmenų (sportininkų, sporto klubų) tarpusavio ginčiuose. Lietuvos Respublikoje tokia teisė galima vadovaujantis Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymu³⁵ ir Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymu³⁶, kurie suteikia teisę tretiesiems asmenims būti arbitrais, mediatoriais (tarpininkais) ginčiuose tarp fizinių, juridinių asmenų. Pažymėtina, kad, kalbant apie agentus, atliekančius mediatorių, arbitrų funkciją, svarbu, kad agentai vengtų interesų konflikto ir nebūtų susiję bent su viena ginčo šalimi. Tai svarbiausias reikalavimas jų veiklai.

Planavimo funkcijos įgyvendinimas susijęs su sportininko profesionalo kasdienės veiklos administravimo funkcija. Planavimas, manytina, yra kasdienė veiklos administravimo funkcija, nes iš esmės jo tikslas yra toks pat kaip ir kasdienės veiklos administravimo – parengti sportininką pokarjeriniam laikotarpiui, administruoti gaunamas lėšas taip, kad jos turėtų geriausią pozityvią įtaką pasibaigus sportininko karjerai. Jungtinių Amerikos Valstijų autoriai Glenn M. Wong ir Robert C. Berry šią funkciją išskiria kaip atskirą agento funkciją³⁷. Tačiau, kad ir koks būtų teorinis aptariamų funkcijų skirstymas, bet kokių atveju tiek administravimo funkcijos, tiek planavimo funkcijos tikslas yra parengti sportininką ne tik finansiškai, bet ir moraliai naujam gyvenimo etapui. Kaip patys autoriai pažymi, daugelis sportininkų apie savo karjeros pabaigą linkę sakyti „vėliau, gal kitais metais, bet ne dabar“³⁸. Iš tokio požiūrio ir kyla didžiausių problemų, kad sportininkai ir finansiškai, ir moraliai nebūna pasirengę karjeros pabaigai, jiems sunku pripažinti, kad jų žaidimas prastėja, o jie vis dar nėra pasirengę būti kitoje, žiūrovų pusėje. Šiuo aspektu agentai gali padėti profesionaliam sportininkui kaip patarėjai,

³⁴ BERRY R.; WONG G. M. *Law and Business of the Sports Industries. Volume I. Professional Sports Leagues*. Auburn House Publishing Company. Dover, London, 1986, p. 200.

³⁵ Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 39-961.

³⁶ Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2008, nr. 87-3462.

³⁷ BERRY R.; WONG G. M. *Law and Business of the Sports Industries. Volume I. Professional Sports Leagues*. Auburn House Publishing Company. Dover, London, 1986, p. 200.

³⁸ Ten pat.

finansų planuotojai, naujų veiklos sričių vystytojai. Taigi agentai turi būti ne tik aktyvūs sportininko karjeros metu, bet ir parengti sportininką pokarjeriniam laikotarpiui, pereiti į kitokį bendradarbiavimą su sportininku pasibaigus jo „galiojimo“ laikui. Profesionalių sportininkų agentai turi maksimaliai stengtis dėl savo klientų, kad nutiestų „tiltą“ į naują profesionalaus sportininko karjerą³⁹. Kad ir kokią funkciją atliktų profesionalaus sportininko agentas, ribotą ar visa apimančią, jis turi būti profesionalus ir veikti kuo labiau paisydamas kliento prioriteto principų.

Pažymėtina, kad dar vienas aspektas, darantis atstovavimą profesionaliam sportininkui specifinį, t. y. kitokį nei atstovavimas pagal CK, yra atstovavimo atlygintinumas. Atstovavimo sutartys, t. y. sutartys, sudaromos tarp profesionalaus sportininko ir jo agento, dažniausiai numato agento atlyginimo dydį ir skaičiavimo tvarką. Užmokestis už agento darbą paprastai siekia nuo 3 proc. iki net 50 proc. profesionalaus žaidėjo sporto veiklos sutarties dydžio⁴⁰. Pažymėtina, kad pastarasis skaičius daugiausiai vyrauja Jungtinėse Amerikos Valstijose, o Europoje agentų komisiniai yra gerokai mažesni. Be kita ko, agentų komisiniai priklauso ne tik nuo žemyno ir jame esančių agentų specifiškumo, bet ir pačios sporto šakos⁴¹. Pažymėtina, kad individualių sporto šakų profesionalių sportininkų agentai gauna gerokai didesnius komisinius, pavyzdžiui, teniso, bokso, automobilių lenktynių. Taigi agentai savaime yra ribojami ne tik pačios profesionalaus sportininko sporto veiklos sutarties atlyginimo dydžio, bet ir komercinės praktikos, susiklosčiusios šiame versle ir atitinkamoje sporto šakoje⁴².

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad profesionalaus sportininko agentas gali gauti ir kitokį užmokestį už atstovavimą žaidėjui ir už minėtų agento funkcijų vykdymą. Taigi nurodytos agento funkcijos nebūtinai bus apmokamos agento atlygiu, kuris priklauso nuo sportininko sporto veiklos sutarties. Manytina, jei profesionalus sportininkas pageidauja gauti plataus pobūdžio agentavimo paslaugas, kurios apimtų ir nurodytų agento funkcijų plačiuoju požiūriu vykdymą, sportininkas ir agentas / agentūra turėtų sudaryti atskirą susitarimą dėl tam tikrą profesionaliam sportininkui teikiamų paslaugų. Patartina, kad atlygis agentui ar agentūrai, kuruojančiai tam tikrą sportininką, būtų nesusietas su profesionalaus sportininko atlygiu pagal sporto veiklos sutartį. Toks nesiejimas leistų išvengti agentų ir sportininkų ginčų, nes pagal agento komisinių esmę agentas gauna tam tikrą atlygį nuo sudaromos sporto veiklos sutarties. Taigi patartina sudaryti kelias sutartis, viena iš kurių, t. y. agentavimo sutartis, turėtų būti sudaroma pagal tam tikros sporto šakos nacionalinės ar tarptautinės federacijos nustatytus formos reikalavimus ir galėtų būti pateikiama šalims ir lygai susipažinti, kad agentas turi neginčijamą atstovavimo teisę pagal agentavimo sutartį. Be to, dviejų susitarimų pranašumas yra tas, kad, kilus ginčų dėl komisinių dydžio, pažymėtina, jog tokie ginčai visai įmanomi, profesionalus sportininkas ir agentas galėtų remtis tik teisiniais santykiais, kilusiais iš agentavimo sutarties. Kiti teisiniai santykiai, jei agentas įsipareigoja padėti profesionaliam sportininkui reklamos, įvaizdžio kūrimo srityse, neturėtų būti susiejami su sporto veiklos sutarties verte, nes šie teisiniai santykiai yra visai kitokio pobūdžio.

Išvados

Profesionalių sportininkų agentai yra profesionalių sportininkų atstovai sportininkų kasdienės veiklos klausimais – sudarant ir pasirašant sporto veiklos sutartis, reklamos, kitas komercines sutartis, derantis su sporto klubais, kitais trečiaisiais asmenimis sportininko vardu. Pagrindinės profesionalių sportininkų veiklos garantijos yra agento atstovavimas sportininkui ne tik agentavimo sutarties pagrindu, kuri laikytina atlygintinių paslaugų sutartimi, bent jau kalbant iš Lietuvos teisės perspektyvos, bet ir profesionalaus sportininko agento veiklos atitiktis tarptautinės atitinkamos sporto šakos federacijos

³⁹ Ten pat.

⁴⁰ CHAMPION JR. W. T. *Sports Law in a Nutshell*. West Group. St. Paul, Minnesota, 2000, p. 24.

⁴¹ Ten pat.

⁴² Ten pat.

teisės aktams. Specifinių agento funkcijų įgyvendinimas priklauso nuo agentavimo sutarties tarp profesionalaus sportininko ir jo agento apimtys, tačiau bet koku atveju pagrindinė agento funkcija teikti derybų dėl sporto veiklos sutarties sudarymo, nutraukimo atlygintines paslaugas. Svarbiausia veiklos garantija – turėti galiojančią agento licenciją. Paminėtina, kad tik ši licencija sportininko agentui suteikia pripažinimą kaip profesionalaus sportininko atstovo ne tik sporto versle, bet ir santykiuose su visais kitais komerciniais subjektais. Lietuvos teisės aktai yra pakankami nustatyti sportininkų statusą, t. y. Lietuvos teisės aktai pripažįsta sportininkų agentus ir imperatyviai nurodo, kad jų veikla privalo atitikti tiek nacionalinės teisės nuostatas, tiek tarptautinių sporto šakų federacijų teisės aktus. Taigi sportininkų agentai, fiziniai asmenys, turi visas įstatymines galimybes veikti Lietuvoje.

LITERATŪRA

Norminiai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 74-2262.
2. Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 39-961.
3. Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2008, nr. 87-3462.
4. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, nr. 9-215.

Specialioji literatūra

1. BERRY R.; WONG G. M. *Law and Business of the Sports Industries. Volume I. Professional Sports Leagues*. Auburn House Publishing Company. Dover, London, 1986, p. 199–201.
2. CHAMPION JR. W. T. *Sports Law in a Nutshell*. West Group. St. Paul, Minnesota, 2000, p. 15, 17–19, 24–25.
3. EPSTEIN A. *Sports Law*. Thomson Delmar Learning. Australia, Canada, Mexico, Singapore, Spain, United Kingdom, United States, 2002, p. 4.
4. JARVIS R.; COLEMAN P. *Sports Law. Cases and Materials*. American Casebook Series. West Group. St. Paul, Minnesota, 1999, p. 471.
5. WEILER P. C.; ROBERTS G. R. *Sports and the Law. Case, Materials and Problems*. American Casebook Series. West Publishing Co.. St. Paul, Minnesota, 1993, p. 311.
6. WEISTRAT J. C.; LOWELL C. H. *The Law of Sports*. The Bobbs-Meririll Company Inc. Publishers. Indianapolis, New York, Charlottesville, Virginia, 1985, p. 319, 326.
7. WONG G. M. *Essentials of Sports Law. Third Edition*. Praeger. Westport, Connecticut, London, 2002, p. 543, 581.

Teismų praktika

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2011 m. kovo 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-137/2011
2. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2007 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-235/2007

Interaktyvūs šaltiniai

1. Tarptautinė krepšinio asociacijų federacija. *Internal Regulations 2010. General Provisions* [interaktyvus. Žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.fiba.com/downloads/Regulations/2012/FIBABook3AG.pdf>>.
2. Tarptautinė futbolo asociacijų federacija. *FIFA Statutes 2013* [interaktyvus. Žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.fifa.com/mm/document/AFFederation/Generic/02/14/97/88/FIFASTATUTEN2013_E_Neutral.pdf>.
3. Tarptautinė rankinio federacija. *Regulations for Players' Agents* [interaktyvus. Žiūrėta 2014-05-29]. Prieiga per internetą: <http://www.ihf.info/files/Uploads/NewsAttachments/0_PlayerAgentRegulations_GB.pdf>.

STATUS OF AGENTS OF PROFESSIONAL SPORTSMAN'

Audrius Biguzas

S u m m a r y

The article analyses one of the subjects of the professional legal sports relations – agent of a professional sportsman', its status in the Lithuanian legal system. The concept of the professional sportsman' representative, agent, is being transferred to the Lithuanian legal system from the international sports law. Therefore this article is written based on the practice of the United States of America by analysing the most popular agency methods in sports.

Įteikta 2014 m. balandžio 27 d.

Priimta publikuoti 2014 m. birželio 11 d.